

rano (O prijateljstvu preko smrti). Drugi del je gorniški (Po planinskih sončnih poteh). Planine so mu pomenile zatočišče, nedotakljivi svet tišine, simbol osebne in narodove svobode – veliko več kot morda komurkoli danes. Čeprav je tega branja več kot sto strani, bi si ga želeli še več. Jelinčič je namreč vešč peresa, je subtilen pripovedovalec (in tudi odličen poznavalec tako zgodovine kot gorstev). Dogajanje je le del pripovedi, več je refleksije in živahnega opisovanja narave. Meni je bilo posebno všeč poglavje Po gorskih samotah, v katerem Jelinčič opisuje večdnevno potepanje po gorah okoli Kriških podov, prispevek Po Baški grapi in Pečeh pa urednik šteje kot enega najlepših čustveno obarvanih zapisov in kot dokument o občutjih človeka, ki si je po dolgi odsotnosti dal duška na svobodi.

V tretjem delu (Pusti in razrvani Kras) Jelinčič piše o odkrivanju lepote kraškega podzemlja, pri čemer tudi v opisovanju naravnih lepote ne more mimo fašističnega terorja na Primorskem in boja za ohranitev slovenstva. Tej temi je posvečeno osrednje poglavje zbornika – Na okopih domovine, kjer začutimo, kako se je Jelinčič popolnoma predal kulturno-posvetnemu delu na Goriškem in boju proti fašizmu. Tudi tu izstopajo čustveno doživeti in danes težko predstavljava dejanja, na primer tisto ob smrti upornika Draga Bajca (upor cele vasi na pogrebu). Čustveno obarvan je tudi Jelinčičev zapis spomina na očeta. Zadnji del zbornika predstavljajo zapisi o kulturnih vprašanjih (Jelinčič je bil urednik Gregorčičeve založbe), slikarstvu in domoznanskih temah (tu se posveča tudi italijanskemu poseljevanju tržaškega, večinoma slovenskega etničnega ozemlja v času po vojni). Na koncu je poglobljena spremna beseda urednika, ki je morda celo prepodrobna, saj se določene vsebine podvajajo. Slikovnega gradiva v knjigi je nekaj, ne pa prav veliko. Vir za Jelinčičeve prispevke je bila vrsta revij in časopisov (nekaj je tudi še neobjavljenega): Planinski vestnik, Edinost, Ljudski tednik, Primorski dnevnik,

Jadranski koledar, Koledar Gregorčičeve založbe, Razgledi (Trst) idr. Jezik je večinoma originalen, zasledimo tudi nekaj danes manj znanih izrazov in hrvatizmov (solnce, priroda, okolnosti, spočetka idr.). Jelinčičevo pisanje nam pomaga ohraniti (primorsko) preteklost, ki je bila pokončna in pogumna. Danes živimo v drugem svetu in si težko predstavljamo razmere, v katerih je živel in deloval avtor, je pa pomembno prispeval k sedanjosti. Zato si zbornik in urednik zaslužita le čestitke (žal je izšel šele 46 let po Jelinčičevi smrti). Jelinčičev opus je s tem verjetno zaključen in izpolnjen, mi pa si samo želimo, da bi branje prišlo v roke ne samo tistim, ki so nam vojna leta še nekako blizu, pač pa tudi mlajšim.

Vladimir Habjan

Podnebne spremembe in turizem v Alpah

ClimAlpTour – Podnebne spremembe in njihov vpliv na turizem v Alpah. Uredila Mimi Urbanc, Primož Pipan. Ljubljana, Založba ZRC, 2011.

Knjiga Podnebne spremembe in turizem v Alpah osvetljuje nekatere izzive, s katerimi se sooča turizem v Alpah. Delo je plod triletnega evropskega projekta ClimAlpTour (Climate Change and its impact on tourism in the Alpine Space; <http://www.climalptour.eu/content/>), ki je povezal osemnajst partnerjev iz šestih alpskih držav: Avstrije, Italije, Francije, Nemčije, Slovenije in Švice. Projekt je sofinanciral Evropski sklad za regionalni razvoj Evropskega teritorialnega sodelovanja v okviru Programa za območje Alp. Edini slovenski partner je bil Geografski inštitut

Antona Melika ZRC SAZU, ki je predstavljeno knjigo tudi pripravi. Izšla je v petih jezikovnih različicah, poleg slovenske še v angleški, francoski, italijanski in nemški. V okviru projekta se niso osredotočili le na zimski turizem kot obliko turizma, ki se tradicionalno enači z Alpami, pač pa so zajeli različne oblike turizma preko vsega leta ter ob tem zapisali: "Turizem v Alpah zahteva nov razmislek: tako javne ustanove kot zasebni deležniki morajo sprejeti izziv novega koncepta turizma, ki presega tradicionalno enačenje z zimskimi športi in drugimi značilnimi alpskimi turističnimi dejavnostmi." V knjigi so predstavljena tako splošna izhodišča in metodološki prijemi kot tudi konkretne prilagoditvene strategije oz. ukrepi za blažitev podnebnih sprememb na področju turizma v Alpah. Projekt je potekal na dvaindvajsetih pilotnih območjih, med katerimi sta bili tudi dve slovenski (Občina Kranjska Gora in Zgornje Posočje oz. občine Bovec, Kobarid in Tolmin). V uvodu knjige (<http://www.climalptour.eu/content/sites/default/files/ClimAlp%20Tour-SI.pdf>) izvemo vse o projektu in njegovih partnerjih. Osrednji del obsegajo tri poglavja. V splošnem pregledu je predstavitev pilotnih območij in njihovih podnebnih sprememb. Sledi poglavje z naslovom Pilotne dejavnosti, kjer so z vidika turističnega razvoja izpostavljene prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za posamezna pilotna območja. Predstavljeni so tudi nabor turističnih proizvodov in prilagoditvena prožnost ter konkretne prilagoditvene strategije za posamezna pilotna območja. Sledita poglavje o splošnih prilagoditvenih strategijah v Alpah ter pogled na razvoj alpskega turizma v času podnebnih sprememb. V sklopu delu knjige so podane izbrane smeri trajnostnega razvoja turističnih območij ter za to potrebni ukrepi. Na koncu je navedena še uporabljena literatura, kjer pa žal zmanjka dela slovenskih avtorjev.

Kot možne posledice podnebnih sprememb so v delu izpostavljeni: dvig temperature, spremenjen padavinski režim s pogostejšimi sušami poleti in z manj snega pozimi, spremenjeni pretočni režimi vodotokov s pogostejšim presihanjem vodotokov poleti, upad vodnih virov, spremembe v kmetijskih praksah, spremembe v biotski raznovrstnosti in v videzu pokrajine ter večja nevarnost naravnih nesreč. Na vse te izzive, ki vsak na svoj način vplivajo na turizem, moramo biti pripravljeni, če želimo, da bodo Alpe tudi v bodoče privabile več kot desetino vseh svetovnih turistov ter zagotavljale dobrih deset odstotkov delovnih mest v Alpah.

Matija Zorn

PLANINSKA ORGANIZACIJA

Športni vidik planinstva

Na povabilo Planinske zveze Slovenije je imel 31. januarja 2012 v Slovenskem planinskem muzeju (SPM) Izvršni odbor Olimpijskega komiteja Slovenije (IO OKS) – Združenja športnih zvez svojo redno sejo. V SPM je člani IO OKS in goste pozdravil Miro Eržen, vodja muzeja, ki je bil soorganizator seje. Dobrodošlico je vsem zaželel tudi Bojan Rotovnik, predsednik PZS in član IO OKS, ki je planinstvo orisal tudi kot del uspešne športne zgodbe. V planinski organizaciji je namreč kar 1352 športnih plezalcev in plezalk, 2473 registriranih alpinistov, 272 tekmovalcev v športnem plezanju, pa tudi tekmovalcev reprezentantov v tekmovalnem lednem plezanju in tekmovalnem turnem smučanju, kategoriziranih športnikov pa je v PZS kar 76, tudi najvišjih kategoriziranih razredov. Kot veliko zanimivost je razkril, da imamo v alpinizmu tudi zlato medaljo z olimpijskih iger: "Ko smo ravno v olimpijskem letu 2012, naj povem, da sta leta 1931 nemška alpinista Toni in Franz Schmidt preplezala enega od treh